

SP s rodinou 2

**METODY HODNOCENÍ, PROTEKTIVNÍ A
RIZIKOVÉ FAKTORY**

PHDR.HANA PAZLAROVÁ, PH.D

Systemy hodnocení rodiny

- Založené na hodnocení znaků dysfunkce (funkční, problémové, dysfunkční, afunkční)
- Založené na dominantním aspektu (perfekcionistické, externě závislé, egocentrické, asociální)
- Založené na hodnocení rizik a protektivních faktorů

Metody hodnocení

- Pozorování osob v neřízené interakci (ritualizované události – vítání návštěvy, příprava jídla)
- Pozorování osob po zadání úkolu (co budete o víkendu?)
- Pozorování prostředí
- Společná činnost se zúčastněným pozorováním

- Dotazníky resp. testy – doplňková metoda pro dospělé, citlivé užití
- Rozhovor
- Genogram (www.genopro.com)
- Ekomapa
- Analýza dokumentů

Rodina

P faktory

- Akceptovaná a využívaná vlastní tradice
- Podpůrná síť příbuz. i nepříbuz.
- Optimální soudržnost
- Kompatibilita partnerských a rodičovských rolí
- Jasná pravidla
- Jasná komunikace
- Sdílení pozitivního výhledu do budoucnosti

R faktory

- Společenská diskriminace
- Sociální izolace
- Nízká míra soudržnosti, rozvodová situace
- Zapletenost, ztráta hranic
- Neúplnost rodiny
- Dlouhodobá nezaměstnanost obou rodičů
- Osobní problémy rodičů
- Extrémně špatná ekonomická situace

Cvičení 1 – protektivní faktory

- Které vlastnosti dítěte podporují jeho odolnost vůči nepříznivým vlivům?

Osobnost dítěte

P faktory

- Obecná inteligence
- Emocionální inteligence
- Schopnost komunikace
- Přiměřená sebedůvěra
- Konvenční postoje

R faktory

- Dlouhodobý pobyt mimo domov
- Rizikový temperament, včetně ADHD
- Nižší obecná inteligence
- Impulzivita
- Nízké sebehodnocení
- Zdravotní postižení, chronická nemoc

Struktura údajů

- Vychází z potřeb dítěte
- Multidisciplinární pohled
- Vyšší nároky na pracovníka

Zdravotní stav a tělesný vývoj

- Spolupráce se zdravotníky
- Zdravotní průkaz dítěte – vývojové charakteristiky
+ naplňování základních potřeb

- Je absence pravidelných lékařských prohlídek
znakem špatné péče?

Důvody nespolupráce

- Matka nerozumí
- Matka neumí (není schopná)
- Matka se vyhýbá
- Alternativní životní styl

Psychický stav a rozumové schopnosti

- Vývojová úroveň x aktuální duševní stav
- Omezené rozumové schopnosti = zvýšené riziko špatné péče
- Možnosti hodnocení - většinová populace x menšiny

Osobnostní a morální vývoj

- Temperament
- Emocionalita
- Sebehodnocení
- Morální vývoj

Sociální vývoj

- Komunikace
- Vztahy
- Významný vliv rodiny/prostředí.

Hodnocení rizik

Druhy nevhodného zacházení

- Psychické týrání
- Fyzické týrání
- Emocionální zanedbávání
- Sexuální zneužívání

- Institucionální zneužívání

Institucionální zneužívání

- Vyplývá z podstaty institucionální péče, s hmotným zajištěním nesouvisí.
- Riziko nálepkování, rigidní rutiny, sociální odstupů (izolace), deprivace....

Interakce rizikových faktorů

- Špatné zacházení bývá způsobeno kombinací několika rizikových faktorů.
- Vychýlení rovnováhy protektivních a rizikových faktorů.
- Hodnocení P + R faktorů na více úrovních.

Rizikové f.na straně rodičů

- Anomální osobnost rodiče.
- Špatné zacházení/ trauma v osobní historii rodiče.
- Psychická nemoc (deprese, úzkosti
- Závislost
- Vysoká očekávání vůči dítěti
- Osobnostní dispozice (labilita, nízká frustrační tolerance, snížený intelekt)
- Příliš nízký věk, rozvod.....

Rizikové faktory v rodině

- Konfliktnost vztahů
- Osamělost rodiče
- Nový partner rodiče
- Izolovanost rodiny
- Chudoba/ nezaměstnanost

Cvičení 3

- Jak zjistit zajištění základních potřeb u čtyřletého dítěte?
- Na co byste se zaměřili při pozorování interakce mezi rodiči a čtyřletým dítětem?
- Jakými otázkami byste u desetiletého dítěte zjišťovali vztahy k nejbližším lidem?

Normy

- Osobní norma pracovníka
- Organizační kultura
- Legislativa
- Normy rodiny
- Normy subkultury
- Kulturní normy
- Aktuální společenské klima (médiá)

Kde je pravda?

- Pravda jako mínění experta (stereotypy, nálepkování)
- Pravda jako výsledek výzkumu (pravděpodobnostní výsledky)
- Pravda jako konsensus zainteresovaných po dostatečně dlouhé době kontaktu